

นิยามอุปนิสัยพอเพียง

อุปนิสัย (Character) หรือคุณลักษณะ มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ความประพฤติที่เคยชินเป็นพื้นมาในสันดาน หรือความประพฤติที่เคยชินจนเกือบเป็นนิสัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

Character ตามความหมายที่ เสถียรพงษ์ วรรณปก (2006:100) ราชบัณฑิตได้กำหนดไว้ในพจนานุกรมไทย อังกฤษฉบับปรับปรุงใหม่ให้ทันโลกว่า คุณลักษณะ ใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Character” ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า ความหมายของคำว่า Character ดังนี้

สารานุกรม(<http://en.wikipedia.org>)ให้ความหมายไว้หลายนัยดังนี้

อุปนิสัย (Character) หมายถึง ลักษณะร่วมของคุณลักษณะหรือคุณภาพที่แสดงว่าเป็นบุคคลนั้น กลุ่มนั้นหรือสิ่งนั้นที่แตกต่างจากสิ่งอื่น (The combination of qualities or feature that distinguishes one person, group or thing from another.)

อุปนิสัย หมายถึง ลักษณะหรือคุณลักษณะที่ชัดเจนของบุคคล กลุ่ม หรือประเภท (A distinguishing feature or attribute, as of individual, group or category.)

อุปนิสัย หมายถึง จุดแข็งเชิงศีลธรรมหรือเชิงจริยธรรม (Moral Or Ethical Strength)

BBC English Dictionary (1993:117) ให้ความหมายคำว่า “Character” หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลประกอบด้วยคุณค่าทั้งหมดที่เขาทำซึ่งทำให้เขาแตกต่างจากคนอื่น

Oxford English Reference Dictionary (1995:245) ให้คำจำกัดคำว่า “Character” หมายถึง คุณค่ารวมหรือลักษณะเฉพาะ เช่นด้านจิตใจและศีลธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล

Webster’s New World Students’ Dictionary (1996:141) ให้คำจำกัดความ “Character” หมายถึง ทุกสิ่งที่ทำให้บุคคลหรือสิ่งนั้นแตกต่างไปจากคนอื่นหรือสิ่งอื่น

The Basic Newbury House Dictionary of American English (1998:61) กล่าวว่า “Character” หมายถึง ความดีหรือความเลวโดยทั่วไปของพฤติกรรมบุคคล

A Dictionary of English Collocations with Thai Translations (2543:103) กล่าวว่า “Character” หมายถึง นิสัย ลักษณะ ชื่อเสียง หรือคนที่มีเอกลักษณ์ความมีศีลธรรมอย่างแรงกล้า

กล่าวโดยสรุป

อุปนิสัย หรือ คุณลักษณะ คือ สิ่ง que แสดงออกจากความรู้สึก นึกคิดของบุคคลอันเป็นพฤติกรรมชัดเจนที่แสดงความเป็นตัวตนของบุคคลที่มีผลต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความดีงามในตัวของเขา

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว: จากหนังสือ “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” จัดทำโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (4 ธันวาคม 2541) ได้ดำรัสว่า พอเพียง คือ ไม่เบียดเบียน ความพอเพียงนี้อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง (ปรียานุช พิบูลสรวุฑ : 9)

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542:4)

นพ.เกษม วัฒนชัย กล่าวว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ไม่สุดโต่งไปซ้ายไปขวา ความมีเหตุผล ต้องรอบคอบ ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ถ้าเปรียบเทียบกับการใช้ชีวิตของเด็กไทยต้องเป็นการใช้ชีวิตที่พอเพียง (เกษม วัฒนชัย , 2551 : 556-557)

ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน (ถนงฐพงษ์ ทองภักดี, 2555:27)

ดร.ปรียานุช ธรรมปียา (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ความพอเพียงหรือการจัดการอย่างพอเพียง จะประกอบไปด้วย 3 หลักด้วยกันคือ 1) ความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อมตามความเป็นจริง 2) ความมีเหตุผลบนพื้นฐานความถูกต้อง และ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตที่ต้องประสพกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดเวลา ความสามารถทั้ง 3 ข้อนี้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจและการกระทำ

กล่าวโดยสรุป

อุปนิสัยพอเพียง คือ พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนถึงการรู้จักวิเคราะห์ตนเอง การตัดสินใจและการกระทำอย่างสมเหตุสมผล มีความพอเหมาะพอดีกับอัตภาพของตนเอง ไม่มากเกินไปเกินศักยภาพและไม่น้อยเกินไปจนขาดแคลน มีความรอบคอบในวางแผนการดำเนินชีวิต ไม่ประมาท คิดถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รวมการกระทำที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น